

Jeremy Miles AS/MS
Gweinidog y Gymraeg ac Addysg
Minister for Education and Welsh Language

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf: Absenoldeb disgyblion
Ein cyf: CYPE – Absenoldeb disgyblion

6 Medi 2022

Annwyl Jayne

Diolch am eich llythyr dyddiedig 6 Gorffennaf ynghylch ymholiad y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg i absenoldeb disgyblion.

Isod mae'r wybodaeth ychwanegol y gofynnwyd amdani.

A yw data absenoldeb o'r ysgol yn cael eu defnyddio i helpu i nodi cymorth iechyd meddwl yn gynnar, a sut y caiff ei ddefnyddio?

Gwyddom fod ysgolion yn defnyddio data presenoldeb i dynnu sylw'r Gwasanaeth Lles Addysg at bryderon, a gallai hyn yn ei dro arwain at atgyfeiriad CAMHS. Er hynny, rwy'n awyddus i wybod beth arall y gallwn ei wneud i ddefnyddio data presenoldeb i helpu i nodi'n gynnar mewn perthynas â chymorth iechyd meddwl. Bwriadwn gomisiynu ymchwil i edrych ar hyn, gan adeiladu ar yr ymchwil bresennol (a gyhoeddwyd ym mis Tachwedd 2021) gan yr Athro Ann John et al, a oedd yn ystyried y cysylltiad rhwng absenoldeb mewn ysgolion, achosion o wahardd ac iechyd meddwl disgyblion.

Rhoddaf ddiweddariad am y cynnydd i'r Pwyllgor.

Pryd y bydd y data ar addysg ddewisol yn y cartref ar gael?

Rydym wedi cael adroddiad gan Data Cymru yn cynnwys data ar blant a addysgwyd yn y cartref ar gyfer 2021-22. Bwriedir defnyddio'r adroddiad, a luniwyd gan Data Cymru ar ran awdurdodau lleol, at ddibenion gweithredu a rheoli ac ni chaiff ei gyhoeddi. Bydd fy swyddogion yn gweithio gyda'r perchnogion data i ystyried a oes modd sicrhau bod fersiwn addasedig ar gael i'w rhannu. Bydd y data swyddogol, yn seiliedig ar ddatganiadau PLASC, yn cael eu cyhoeddi yn yr hydref.

Gwerthusiad, pan fydd ar gael, o'r cyllid a ddarperir i awdurdodau lleol i ddarparu cymorth emosiynol, iechyd meddwl a llesiant ychwanegol i bobl ifanc.

Mae awdurdodau lleol yn darparu targedau a gwybodaeth ynghylch sut maent yn bwriadu monitro a gwerthuso gweithgarwch fel rhan o'u cynigion i ddefnyddio'u dyraniadau cyllid, y cytunwyd arnynt yn haf 2022. Tua diwedd 2022-23 byddwn yn cysylltu ag awdurdodau lleol i roi gwybodaeth alldro terfynol yn erbyn eu cynigion cytunedig a fydd yn cael eu defnyddio i asesu effaith y cyllid.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Gohebiaeth.Jeremy.Miles@llyw.cymru
Correspondence.Jeremy.Miles@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yna bydd hyn yn bwydo i weithgarwch ehangach i werthuso effeithiolrwydd ein dull ysgol gyfan. Defnyddir yr ymchwil y gwnaethom ei chomisiynu gan Brifysgol Caerdydd ac a gyhoeddwyd ym mis Ionawr 2022 ar ddatblygu damcaniaeth newid ac asesu gwerthusadwyedd ar gyfer y rhaglen.

Mae ein dull ysgol gyfan yn seiliedig ar sicrhau bod lles plant a phobl ifanc yn cael ei werthfawrogi yn yr un modd â'u cynnydd a'u cyrhaeddiad. Mae dros £12 miliwn o gyllid wedi ei ddarparu yn y flwyddyn bresennol, fel rhan o becyn gwerth dros £43 miliwn dros y tair blynedd nesaf. Bydd y cyllid yn cael ei ddefnyddio i feithrin gwydnwch drwy gyflwyno ymyriadau cyffredinol a rhai wedi'u targedu mewn ysgolion; hyfforddi staff ysgol mewn perthynas â lles; a sicrhau bod y system ehangach yn gallu cefnogi plant a phobl ifanc drwy wneud yn siŵr eu bod yn cael ymyriadau amserol sy'n briodol i'w hanghenion.

Darparwyd cyllid ychwanegol yn 2021-22 i roi cymorth penodol yn canolbwyntio ar yr unigolyn i ddysgwyr Blwyddyn 11 nad ydynt yn mynychu'r ysgol ac nad ydynt yn debygol o gwblhau cymwysterau TGAU.

Bydd gwerthusiad ffurfiol yn digwydd ddiwedd mis Medi pan fydd data yn cael eu cyflwyno gan awdurdodau lleol. Mae adborth anffurfiol gan un awdurdod lleol yn cynnwys penodi 4 gweithiwr cymorth addysg i gefnogi ysgolion uwchradd. Mae'r gweithwyr cymorth addysg yn gweithio gyda phlant a'u teuluoedd i fynd i'r afael â'r rhwystrau sy'n atal addysg ac yn hybu cyflawniad addysgol a phresenoldeb yn yr ysgol, gan integreiddio'r plant hyn i leoliadau addysg ffurfiol. Mae penodi'r 4 gweithiwr cymorth addysg wedi galluogi'r awdurdod lleol hwn i ateb y galw ychwanegol am y gwasanaeth a'u galluogi nhw i ddarparu cefnogaeth a chynghor mwy effeithiol i deuluoedd a chefnogi mwy o weithio amlasiantaeth.

Fel y trafodwyd yn y pwyllgor, byddaf yn rhoi diweddariad pellach ar sut defnyddiwyd yr arian i gefnogi presenoldeb dysgwyr a lefel llwyddiant y dulliau hyn ar ôl cwblhau ein gwerthusiad.

A yw'r cyllid ar gyfer Swyddogion Cyswllt Teulu wedi'i neilltuo ar lefel awdurdod lleol ac ar lefel ysgol? Os nad yw, pa gamau sy'n cael eu cymryd i sicrhau bod y cyllid hwn yn cael ei ddefnyddio ar gyfer Swyddogion Cyswllt Teulu, ac nad yw'n cael ei gynnwys mewn gwariant mwy cyffredinol ar ysgolion?

Mae'r arian ar gyfer swyddogion cyswllt teulu wedi ei roi i awdurdodau lleol drwy'r Grant Awdurdod Addysg Lleol. Mae'r arian yn cael ei glustnodi er mwyn ehangu darpariaeth swyddogion cyswllt teulu mewn ysgolion sy'n gwasanaethu cymunedau difreintiedig a lle mae problemau presenoldeb yn arbennig o heriol.

Mae gan awdurdodau lleol rywfaint o ddisgresiwn o ran sut mae'r cyllid yn cael ei ddosrannu er mwyn ymateb i'r angen lleol. Rydym wedi rhoi meini prawf hanfodol a meini prawf dymunol i awdurdodau lleol er mwyn targedu'r cymorth hwn.

Rydym hefyd wedi nodi gofynion monitro ac adrodd clir ar gyfer y cyllid, gan gynnwys: adroddiad diweddar byr ar ddiwedd tymor yr haf; a chwblhau ffurflen fonitro ar ddiwedd y cyfnod ariannu.

Bydd angen i'r ysgolion sy'n elwa ar y cyllid gydweithio ag ymchwilwyr er mwyn ein helpu i ddeall effaith y cyllid a chreu sylfaen dystiolaeth ar gyfer cefnogaeth yn y dyfodol. Bydd rhai astudiaethau achos yn cael eu datblygu i gefnogi hyn.

A yw'r cyllid ar gyfer gwasanaethau cwnsela, a drafodwyd yn ystod y Pwyllgor, yn mynd yn uniongyrchol i wasanaethau cwnsela?

Mae gan awdurdodau lleol gyfrifoldeb statudol i ddarparu gwasanaethau cwnsela. Mae rhai yn darparu'r gwasanaethau hyn yn fewnol ac eraill yn comisiynu gwasanaethau cwnsela gan ddarparwyr trydydd parti. Eleni rydym yn darparu £2.3 miliwn arall i awdurdodau lleol er mwyn cefnogi gwelliannau yn y ddarpariaeth gwnsela a'i hehangu, gan gynnwys estyn cymorth priodol i blant o dan y trothwy Blwyddyn 6 presennol. Cyflwynodd awdurdodau lleol gynigion yn gynharach yn y flwyddyn a oedd yn cynnwys targedau a gwybodaeth er mwyn inni allu monitro a gwerthuso'r ddarpariaeth. Tua diwedd 2022-23 rydym yn disgwyl i awdurdodau lleol ddarparu gwybodaeth bellach inni a fydd yn ein galluogi ni i sicrhau bod y cyllid yn cael yr effaith ddisgwyliedig.

Rydym yn ymwybodol, yn anecdotaidd, o'r pwysau sy'n cael ei roi ar rai plant a phobl ifanc o ganlyniad i absenoldeb parhaus athrawon arbenigol mewn ysgolion uwchradd. Er enghraifft, pan mae arbenigwr pwnc wedi bod i ffwrdd am gyfnod hir, ac nad oes darpariaeth arbenigol ddigonol ar gael. Yn ystod y gwersi hyn, gofynnir i blant roi cymorth i'w cyfoedion, sy'n achosi straen a phryder. A ydych yn ymwybodol o'r mater hwn, a beth y gellir ei wneud, yn eich barn chi, i fynd i'r afael â'r mater?

O dan drefniadau rheoli ysgolion lleol a Rheoliadau Staffio Ysgolion a Gynhelir (Cymru) 2006, mae'n ofynnol i benaethiaid a chyrff llywodraethu sicrhau bod gweithlu priodol ac effeithiol ar waith. Mae hyn yn cynnwys cael gafael ar staff cyflenwi sy'n addas ar gyfer anghenion y dysgwyr.

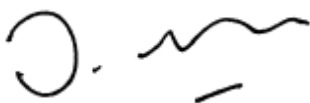
Mae tua 12,000 o staff cymorth ac athrawon wedi'u cofrestru yn y categori cyflenwi gyda Chyngor y Gweithlu Addysg. Ar y cyfan, nid yw niferoedd a chyfraddau recriwtio a chadw staff cyflenwi sydd wedi'u cofrestru ledled Cymru yn destun pryder mawr. Fodd bynnag, gwyddom am dystiolaeth anecdotaidd sy'n dangos bod clystyrau o anawsterau wrth recriwtio staff i bynciau uwchradd penodol mewn rhai ardaloedd yng Nghymru, ac i ddarpariaeth cyfrwng Cymraeg mewn pynciau penodol.

Caiff y problemau recriwtio hyn ar gyfer pynciau blaenoriaeth eu targedu drwy raglenni polisi a chymhellion ariannol amrywiol. Er enghraifft, gall ysgolion dalu bonws recriwtio os oes angen ac mae bwrsariaeth ar gael i'r rhai sy'n hyfforddi mewn pynciau blaenoriaeth. Hefyd, mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo yn ei Rhaglen Lywodraethu ac yn y Cytundeb Cydweithio i ddatblygu model newydd ar gyfer cyflogi athrawon cyflenwi.

Mae'r gwaith cynllunio ar gyfer y model newydd wedi dechrau ac mae disgwyl iddo gael ei weithredu yn ystod blwyddyn academiaidd 2023/24. Mae'r model yn canolbwyntio ar welliannau i gyflogau ac amodau i staff cyflenwi ond ystyrir hefyd sut y gall y model gasglu data ar staff cyflenwi a sut mae ysgolion yn ymdrin â swyddi gwag ac absenoldebau. Bydd gwell data yn llywio polisi ac yn sicrhau bod modd mynd i'r afael ag unrhyw fylchau a nodwyd mewn darpariaeth gyflenwi arbenigol.

Gobeithio bod yr wybodaeth uchod yn ddefnyddiol ac edrychaf ymlaen at dderbyn adroddiad y Pwyllgor.

Yn gywir

Jeremy Miles AS

Gweinidog y Gymraeg ac Addysg